

พลรทบจากปริศนาท่อส่งก๊าซนอร์ดสตรีม-วัน ระเบิด

การระเบิดท่อส่งก๊าซนอร์ดสตรีม-วัน ของรัสเซียในทะเลบอลติก ปริศนาที่ยังหาที่มาไม่ได้ ซึ่งได้ปลดปล่อยก๊าซมีเทนออกมาอย่างมหาศาลและไม้อาจประเมินค่าของผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ และส่งผลให้เกิดการจัดประชุมโดยคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (United Nations Security Council: UNSC) อย่างเร่งด่วน

ที่มา

เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๕ เกิดพองอากาศขนาดใหญ่ ผุดขึ้นกลางทะเลบอลติก จากการตรวจสอบเหตุการณ์ดังกล่าว พบว่าเกิดจากการระเบิดของท่อส่งก๊าซนอร์ดสตรีม-วัน (Nord Stream-1) จำนวน ๒ ครั้ง และท่อส่งก๊าซนอร์ดสตรีม-ทู (Nord Stream-2) จำนวน ๑ ครั้ง บริเวณใกล้เกาะบอร์นโฮล์ม (Bornholm island) ของประเทศเดนมาร์ก โดยท่อส่งก๊าซนอร์ดสตรีม-วัน มีความยาวทั้งสิ้น ๑,๒๒๒ กิโลเมตร ถือเป็นเส้นทางสำคัญในการส่งก๊าซธรรมชาติจากรัสเซียไปยังยุโรป ขณะที่ท่อส่งก๊าซนอร์ดสตรีม-ทู มีความยาว ๑,๑๒๓ กิโลเมตร และยังไม่ได้มีการเปิดใช้เพื่อการพาณิชย์ โดยการแถลงการณ์ของกองทัพเดนมาร์ก ระบุว่า จุดรั่วไหลขนาดใหญ่ที่สุดนั้นพ่นพองอากาศออกมาเป็นรัศมีราว ๑ กิโลเมตร ซึ่งถือว่ามีพื้นที่ผลกระทบขนาดใหญ่ โดยส่วนจุดที่เล็กที่สุดนั้นมีรัศมีราว ๒๐๐ เมตร ด้านนักวิทยาศาสตร์ในยุโรป กล่าวถึงลักษณะของแรงสั่นสะเทือนจากการเกิดระเบิดครั้งใหญ่ใต้ทะเลบอลติกที่เกิดขึ้นว่าไม่ใช่เกิดจากภัยพิบัติตามธรรมชาติ และการระเบิดดังกล่าวส่งผลให้แรงดันของท่อส่งก๊าซทั้งสองเส้นนั้นลดลงอย่างรวดเร็ว จากก๊าซที่ค้างอยู่ภายในท่อส่ง ถึงแม้ว่ารัสเซียได้สั่งปิดท่อนอร์ดสตรีม-วัน เมื่อต้นเดือนกันยายนที่ผ่านมาแล้วก็ตาม การหยุดส่งก๊าซดังกล่าวเป็นการอ้างการซ่อมบำรุงตามกำหนดของท่อส่งก๊าซ หลังจากที่ก่อนหน้านี้ได้ลดสัดส่วนการส่งก๊าซไปสหภาพยุโรปลงเหลือร้อยละ ๒๐

บริษัทนอร์ดสตรีมเอจี (Nord Stream AG) ซึ่งเป็นผู้ดูแลท่อก๊าซ กล่าวว่า “ความเสียหายต่อเครือข่ายท่อก๊าซทั้งสามจุดภายในวันเดียวกัน เป็นสิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน และยังไม่สามารถประเมินเวลาที่จะต้องใช้ ในการซ่อมแซมได้” อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะจะเป็นท่อส่งก๊าซที่สำคัญ แต่โดยทางเทคนิคนั้นยังไม่มีรูปแบบวิศวกรรมใดสามารถป้องกันการโจมตี

ท่อส่งก๊าซได้ เนื่องจากการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างใต้น้ำโดยเฉพาะบริเวณที่มีความลึกมากนั้นย่อมเสี่ยงต่อความเสียหายจากแรงดันของน้ำทะเล อยู่แล้ว หากมีผู้ไม่ประสงค์ดีทราบตำแหน่งจุดวางท่อส่งก๊าซก็ไม่ต้อง ต่อการก่อวินาศกรรมในรูปแบบนี้ และสามารถกระทำได้โดยไม่ต้องพึ่งเทคโนโลยีขั้นสูงแต่อย่างใด

เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (United Nations Security Council: UNSC) จัดประชุมตามคำเรียกร้องของรัสเซีย เพื่อหารือกับประเทศหุ้นส่วนในยุโรปที่ได้ใช้ขบประมาณหลายพันล้านดอลลาร์สหรัฐในการก่อสร้าง ต่อกรณีความเสียหายของท่อส่งก๊าซนอร์ดสตรีม (Nord Stream) ของรัสเซียทั้งสองท่อจากเหตุทำให้เกิดก๊าซรั่วไหลสู่ทะเลบอลติก ซึ่งจะทำให้ทราบถึงท่าทีที่ชัดเจนของสหภาพยุโรปต่อรัสเซียจากเหตุการณ์ในครั้งนี้ และอาจนำไปสู่ความเชื่อมโยงต่อสถานการณ์ในยูเครน

มุมมองต่อสถานการณ์

สหรัฐฯ : รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา แอนโทนี บลิงเคน ระบุว่าผู้สื่อข่าวในวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๕ ที่ผ่านมาว่า “มีการตรวจสอบพองอากาศและการรั่วไหลดังกล่าวแล้ว โดยรายงานเบื้องต้นชี้ว่าอาจเป็นผลมาจากการโจมตีหรือการก่อวินาศกรรม และถ้ามีการยืนยันว่าเป็นการโจมตีจริงก็จะไม่มีใครได้ประโยชน์จากเหตุการณ์นี้” ทั้งนี้ แอนโทนีฯ เชื่อว่าการรั่วไหลดังกล่าวจะไม่ส่งผลกระทบต่อภาคพลังงานของยุโรปมากนัก เนื่องจากที่ผ่านมายุโรปลดการพึ่งพาพลังงานจากรัสเซียและหันไปใช้พลังงานสะอาดแทนในปริมาณมาก นอกจากนี้ ด้านโฆษกทำเนียบขาว คาริน ฌอง-ปีแอร์ กล่าวว่า “ยังไม่สามารถยืนยันสาเหตุของเรื่องนี้ได้” ขณะเดียวกัน มีการเผยแพร่วิดีโอของ

ประธานาธิบดีโจ ไบเดน ที่กล่าวไว้เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมาว่า “ท่อส่งก๊าซนอร์ดสตรีม-วัน และนอร์ดสตรีม-ทู นี้จะถึงจุดจบหากรัสเซียบุกยูเครน”

ประเทศรอบทะเลบอลติก : สำนักงานตำรวจแห่งชาติสวีเดน กล่าวว่าได้เริ่มการสืบสวนการรั่วไหลครั้งนี้แล้วภายใต้ข้อสันนิษฐานเบื้องต้นว่าอาจเกิดจากการก่อวินาศกรรมที่ท่อส่งก๊าซนอร์ดสตรีม-วัน ขณะที่นายกรัฐมนตรีเดนมาร์กเมตตา ริกเซน ระบุว่ามีจุดที่รั่วไหลสามจุด ดังนั้นจึงยากที่จะเชื่อว่าเกิดจากอุบัติเหตุได้ ส่วนนายกรัฐมนตรีโปแลนด์ มาแตอูช มอราเวียตสกี กล่าวว่า “เห็นได้ชัดว่าเป็นการก่อวินาศกรรม ซึ่งถือเป็นการยกระดับสถานการณ์ในยูเครน” ขณะที่ มิโลโล โปโดเลียค ที่ปรึกษาของประธานาธิบดียูเครน กล่าวว่า “การรั่วไหลนี้เป็นผลมาจากความตั้งใจของผู้ก่อการร้ายและการกระทำที่ก้าวร้าวต่อสหภาพยุโรป” โดยได้ให้ความเห็นต่อสื่อในเชิงบ่งชี้ว่ารัสเซียเป็นผู้ก่อเหตุดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ทางด้านโฆษกรัฐบาลรัสเซีย ดิมิทรี เปสคอฟ ได้ปฏิเสธข้อกล่าวหาดังกล่าว และได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าทุกข้อสันนิษฐานยังมีโอกาสเป็นไปได้รวมถึงการก่อวินาศกรรมใต้ทะเล

กลุ่มวิชาการ : นักวิเคราะห์ด้านความมั่นคงให้ความเห็นว่าการรั่วไหลครั้งนี้คือการส่งสัญญาณว่ารัสเซียอาจกำลังจะเปิดแนวรบด้านใหม่ซึ่งคือสงครามพลังงานกับทางยุโรป และเป็นการตอกย้ำสถานการณ์การขาดแคลนด้านพลังงานของยุโรปที่จะต้องเผชิญในช่วงฤดูหนาวที่จะถึงนี้ ในกลุ่มนักวิเคราะห์ที่อีกกลุ่มมองว่าสถานการณ์ในครั้งนี้ถือเป็นตัวอย่างของสงครามแบบผสมผสาน (Hybrid warfare) ซึ่งความท้าทายคือความยากต่อการหาผู้กระทำและผู้ได้ประโยชน์ที่แท้จริง และอาจจะต้องประเมินจากฝ่ายที่ได้ผลประโยชน์เป็นหลัก อาทิ กลุ่มตลาดค้าก๊าซในยุโรปที่ได้ประโยชน์จากการผันผวนของราคาก๊าซ

ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มติกิจกรรมทางทะเล : แม้ว่าจะเกิดสงครามรัสเซีย-ยูเครน มาเป็นระยะเวลาไม่นาน แต่ผลของสงครามดังกล่าวไม่ได้กระทบต่อกิจกรรมทางทะเลบริเวณแถบทะเลบอลติกมากนักหากเทียบกับกิจกรรมทางทะเลบริเวณทะเลดำ ซึ่งอ้างอิงจากประกาศของคณะกรรมการร่วมสงคราม (The Joint War Committee: JWC) แต่หลังจากมีการเกิดภาวะกดดันด้านความมั่นคงทางทะเล ส่งผลให้เรือส่วนใหญ่ต้องหลีกเลี่ยงกิจกรรมทางน้ำบริเวณรอบท่อส่งก๊าซ และยังส่งผลกระทบต่อประเด็นการขนส่งในอุตสาหกรรมอาหารและพลังงานจากเรือขนก๊าซที่ต้องเพิ่มการรัดกุมต่อความปลอดภัยในการเดินเรือ หากการพูดคุยระหว่างประเทศผู้ร่วมทุนการผลิตที่จะจัดโดย UNSC นั้นไม่ประสบผลสำเร็จ อาจส่งผลให้เกิดความตึงเครียดระหว่างภูมิภาคทะเลบอลติก มากขึ้น และความขบเซ้าด้านการค้าจากกลุ่มอาหาร สินค้าเกษตร และพลังงาน ความตึงเครียดที่เกิดขึ้นในพื้นที่อาจส่งผลกระทบต่อประเทศไทย จากการส่งออกธัญพืชไปยังประเทศเยอรมนี อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลกระทรวงพาณิชย์ ตั้งแต่เดือนมกราคมจนถึงสิงหาคม ๒๕๖๕

ประเทศไทยมียอดการส่งออกและนำเข้าสินค้าจากกลุ่มประเทศแถบทะเลบอลติกกว่า ๕ แสนล้านบาท จากประเทศเยอรมนี สวีเดน นอร์เวย์ และฟินแลนด์ ซึ่งอาจกระทบต่อสินค้านำเข้าเพื่อการอุตสาหกรรมบางรายการ

มิติด้านพลังงาน : โจเซฟ บอร์เรลล์ หัวหน้าฝ่ายนโยบายต่างประเทศของสหภาพยุโรป เชื่อว่าเป็นการกระทำโดยมีการวางแผนไว้ก่อนและมีการเร่งใช้มาตรการเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มความมั่นคงทางพลังงานให้กับภูมิภาค ซึ่งอาจเป็นสาเหตุการเร่งให้เกิดการปรับตัวของราคาพลังงานในตลาดโลกที่อาจเพิ่มขึ้นก่อนฤดูหนาวมาเยือนในภูมิภาคยุโรป และอาจส่งผลกระทบต่อราคาพลังงานของประเทศไทยที่เพิ่มสูงขึ้นในช่วงเดือนตุลาคม ๒๕๖๕ ไปจนถึงมีนาคม ๒๕๖๖ จากเดิมที่มีการปรับเพิ่มขึ้นไปแล้วหนึ่งครั้งในเดือนกันยายนที่ผ่านมา

มิติด้านสิ่งแวดล้อม : การระเบิดของท่อส่งก๊าซที่สำคัญทั้ง ๓ จุดได้ปลดปล่อยก๊าซมีเทนออกมาอย่างมหาศาลและไม่ว่าจะประเมินค่าของผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ เนื่องจากการระเบิดและปลดปล่อยก๊าซมีเทนขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศครั้งใหญ่ที่สุดตั้งแต่มีการรายงานมา อีกทั้งยังกระทบโดยตรงต่อพันธกิจด้านการลดก๊าซเรือนกระจกของกรอบอนุสัญญาหลาย ๆ กรอบที่เวทีระดับสากลได้เคยลงนามร่วมกัน รวมถึงความไม่แน่นอนของปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการควบคุมของก๊าซ อาทิ อุณหภูมิ อัตราการไหล การดูดซับก๊าซของจุลชีวะทะเล และปริมาณก๊าซที่ค้างท่ออยู่ก่อนเดิม อย่างไรก็ตาม ตามประกาศของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแสดงให้เห็นว่าในระยะสั้นสัตว์น้ำบริเวณโดยรอบจุดรั่วไหลนั้นจะไม่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าว

บทส่งท้าย

สถานการณ์ความขัดแย้งรัสเซีย-ยูเครนส่งผลกระทบต่ออย่างรอบด้าน อาทิ ความมั่นคงทางทหาร ความมั่นคงทางอาหาร ความมั่นคงทางการเกษตร และความมั่นคงทางพลังงาน ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าความยืดหยุ่นของสถานการณ์ดังกล่าวได้ขยายผลกระทบออกไปเรื่อย ๆ เป็นวงกว้างและรุนแรงขึ้นในทุกมิติ และเสี่ยงต่อการแทรกแซงจนอาจเกิดความขัดแย้งที่บานปลายยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการตอกย้ำต่อผลกระทบด้านการเงินและเศรษฐกิจที่นานาชาติกำลังเผชิญ ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องหาแนวทางการรับมือ และมาตรการที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ดังกล่าวโดยมุ่งเน้นเรื่องผลประโยชน์ของชาติเป็นเรื่องสำคัญ

- ★อ้างอิง
- Greenpeace
  - BBC
  - Voice of America
  - CNN และไทยพีบีเอส